

THỰC TRẠNG ĐÀO TẠO VÀ CÁC GIẢI PHÁP NHẪM ĐÁP ỨNG NGUỒN NHÂN LỰC Y HỌC BIỂN VIỆT NAM

Nguyễn Trường Sơn

Trưởng khoa Y học biển, ĐHYDHP,
Viện trưởng Viện Y học biển Việt Nam

TÓM TẮT

Công tác đào tạo nguồn nhân lực về Y học biển là một nhiệm vụ quan trọng của Viện. trong 15 năm qua, các giảng viên của Trung tâm đào tạo, Viện Y học biển đã hoàn thành tốt việc đào tạo, cấp chứng chỉ chuyên khoa Y học biển cho nhiều đối tượng khác nhau, cả trong và ngoài ngành Y tế. Trong thời gian tới, công tác đào tạo cần tập trung vào việc đào tạo các chuyên khoa cấp 1, cấp 2 và chuẩn hóa nguồn nhân lực y học biển, góp phần xây dựng mạng lưới y tế biển, đảo quốc gia.

SUMMARY

**THE ACTUAL SITUATION OF CURENT HUMAN RESOURCE
TRAINING FOR MARITIME HEALTH AND SOLUTIONS TO MEET THE
DEMAND FOR THE HUMAN RESOURCE OF ISLANDISH AND MARITIME
HEALTH IN VIETNAM**

Nguyen Truong Son

VN Institute of Maritime Medicine

Training human resources on Maritime Medicine is an important mission of Vietnam National Institute of Maritime Medicine. For the past 15 years, all lecturers of the Training Center of the Institute has successfully completed training and granting certificates on Maritime Medicine for different students who work and do not work on Medical field. In the forthcoming time, the training task needs to focus on training for specialist level 1, level 2, and standardizing human resource for Maritime Medicine, which contributes to the construction of national maritime and islandish health network.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Viện Y học biển là một đơn vị sự nghiệp trực thuộc Bộ Y tế, là một viện chuyên ngành về Y học biển - đảo trong hệ thống các viện nghiên cứu của ngành Y tế và là thành viên của Hội Y học biển quốc tế (IMHA), Viện có trách nhiệm giúp Bộ Y tế xây dựng, phát triển chuyên ngành Y học biển - đảo trong phạm vi cả nước. Chính vì vậy, vấn đề đào tạo nguồn nhân lực cho chuyên ngành Y học biển là một trong những nhiệm vụ hết sức quan trọng và cấp bách để triển khai thực hiện hiệu quả của Nghị quyết 9, Hội nghị TƯ 4, Đại hội ĐCSVN khóa X và triển khai Đề án 317 của Chính phủ về “Đề

án phát triển y tế biển đảo Việt Nam đến 2020” đáp ứng yêu cầu cấp cứu, khám, chữa bệnh, công tác y tế dự phòng và các vấn đề y tế khác cho các lao động và nhân dân trên vùng biển, đảo.

Ngày 30/9/2010, Bộ trưởng Bộ Y tế đã ký Quyết định số 3592/QĐ-BYT về việc thành lập Trung tâm Đào tạo Y học biển thuộc Viện Y học biển. Đây là điều kiện thuận lợi để Viện triển khai nhiệm vụ đào tạo chuyên ngành y học biển cho các đối tượng. Trung tâm đào tạo đang dần từng bước triển khai hoạt động.

2. THỰC TRẠNG CÔNG TÁC ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC Y HỌC VÀ Y TẾ BIỂN CỦA NƯỚC TA HIỆN NAY

2.1. Thực trạng hệ thống đào tạo nguồn nhân lực y học và y tế biển

Cơ sở đào tạo chính thức hiện nay mới chỉ có:

– Khoa y học biển, Đại học y dược Hải Phòng có nhiệm vụ đào tạo môn y học biển cho sinh viên các hệ và đào sau đại học (Cao học) chuyên ngành y học biển.

– Trung tâm Đào tạo Y học biển, trực thuộc Viện Y học biển Việt Nam: có nhiệm vụ đào tạo cập nhật sau tốt nghiệp, đào tạo liên tục, đào tạo BS chuyên khoa định hướng y học biển. Hiện đang trình Bộ mở thêm hệ đào tạo BS chuyên khoa cấp 1 y học biển... Phối hợp với ĐHYDHP đào tạo cao học y học biển và NCS.

– Hiện nay, thực hiện chỉ đạo của Bộ Y tế Viện đang giúp ĐHYD HCM và ĐHYD Huế xây dựng 2 bộ môn Y học Biển (một cho miền Trung và một cho miền Nam).

2.2. Thực trạng đội ngũ cán bộ giảng viên y học biển

Các giảng viên y học biển hiện nay chủ yếu tập trung ở viện Y học biển Việt Nam và khoa Y học biển của trường Đại học Y – Dược Hải Phòng. Viện Y học biển Việt Nam hiện đang có số cán bộ giảng dạy và nghiên cứu đồng nhất với 70 cán bộ nghiên cứu và giảng dạy có trình độ từ đại học trở lên. Trong đó, số có trình độ trên đại học là 31 người: 28 bác sỹ chuyên khoa 1 và thạc sỹ, 1 bác sỹ chuyên khoa 2, 2 bác sỹ nội trú, 2 tiến sỹ, 1 phó giáo sư, 1 giáo sư. Ngoài ra còn có 3 nghiên cứu sinh, 2 bác sỹ đang học nội trú và 7 đang học cao học. Số cán bộ giảng dạy này hầu hết đều tham gia làm giáo viên thỉnh giảng của khoa Y học biển.

Khoa y học biển của trường Đại học Y – Dược Hải Phòng có 6 cán bộ giảng dạy, còn lại là cán bộ thỉnh giảng của Viện y học biển.

2.3. Thực trạng hoạt động đào tạo

Nhiệm vụ đào tạo là một trong những nhiệm vụ chính của Viện, đã được chú trọng ngay từ khi Viện còn là trung tâm Y học và môi trường biển (tiền thân của Viện). Cho đến nay, cả nước mới chỉ có Viện Y học biển (Trung tâm Đào tạo Y học biển) và Đại học Y Dược Hải Phòng là 2 đơn vị trực thuộc Bộ Y tế được Bộ giao nhiệm vụ đào tạo nguồn nhân lực chuyên môn về Y học biển, trong đó, Viện có trách nhiệm đào tạo: Bác sỹ chuyên khoa định hướng về y học biển, đào tạo liên tục và đào tạo nâng cao trình độ chuyên môn, đào tạo thực hành nâng cao tay nghề cho cán bộ, viên chức của Viện, các đơn vị y học biển khác và các đối tượng khác có nhu cầu; đào tạo đáp ứng nhu

cầu xã hội: bao gồm Y học biển cho sĩ quan boong, thuyền viên của các công ty vận tải biển và đào tạo sinh viên, thực tập sinh và các nghiên cứu sinh trong và ngoài nước đến học tập và nghiên cứu tại Viện. Viện kết hợp với Trường Đại học Y đào tạo Y học biển cho sinh viên và học viên cao học YHB.

Về kết quả công tác đào tạo trong thời gian 2001-2015

Trong 15 năm qua, Viện Y học biển và Trung tâm đào tạo Y học biển đã tổ chức triển khai đào tạo và cấp chứng chỉ đào tạo chuyên ngành YHB ở các cấp độ khác nhau cho:

- Các cán bộ giảng viên của Viện đã kết hợp với các GS.TS. đến từ Viện – Trường Đại học Y Brest, Cộng hoà Pháp tổ chức đào tạo 8 khoá YHB quốc tế cho 240 học viên đến từ các tỉnh thành ven biển của đất nước.

- **Đào tạo theo Đề án 317** (được triển khai năm 2015) cho 180 cán bộ lãnh đạo và BS các đơn vị y tế của Hải Phòng, Quảng Ninh, Nghệ An, Bình Định và TP HCM).

- **Đào tạo đáp ứng nhu cầu xã hội:**

+ **Triển khai đào tạo 38 khoá Y học biển cho 500 sỹ quan boong và nhiều lớp cho thuyền trưởng tàu cá của các công ty Vận tải biển và doanh nghiệp thuỷ, hải sản, chủ tàu cá.**

+ **Triển khai đào tạo Cấp cứu ban đầu trên biển cho các thuyền viên, ngư dân, lao động lặn các địa phương Hải Phòng, Lý Sơn, Hà Tĩnh, Đà Nẵng, Quảng bình... là 4000 người.**

+ **Đào tạo giảng viên nguồn về sơ cấp cứu ban đầu trên biển (cho Hội CTĐ thành phố): 27 người.**

+ **Huấn luyện về cấp cứu biển cho ngư dân và thuyền viên qua sóng phát thanh Đài TNVN 80 buổi.**

Đào tạo hàn lâm:

- **Chuyên khoa định hướng:** đã tổ chức thành công 10 khóa CKĐH Y học biển, Y học dưới nước và cao áp cho hơn 300 lượt bác sĩ đến từ các tỉnh thành ven biển từ Bắc – Nam như BVĐK Bạch Long Vĩ, BV Giao thông vận tải TƯ, BV 175, BV An sinh, Vigor Health, Vietsov Petro...

- **Cập nhật sau tốt nghiệp (Đào tạo liên tục):** cho các cán bộ y tế các tỉnh, thành ven biển, đảo như Hải Phòng, Thanh Hóa, Quảng Ninh, Huế, Vũng Tàu, Cần Thơ, Vũng Tàu... cho 750 người.

- Phối hợp với Trường Đại học Y Dược Hải Phòng, đào tạo cho các đối tượng:

+ Sinh viên đại học: cán bộ kiêm chức của Viện đã tham gia cùng với Thầy Cô trong khoa Y học biển giảng dạy phần lớn chương trình Y học biển cho sinh viên (BSĐK, BS hệ dự phòng và BS liên thông 4 năm), của trường ĐHYD Hải Phòng từ năm 2000 cho đến nay, với số lượng trung bình 700 sinh viên/năm gồm 2 ĐVHT lý thuyết và 1 ĐVHT thực hành, các Thầy, Cô cũng đã hướng dẫn nhiều luận văn tốt nghiệp cho sinh viên của trường. Viện là cơ sở thực hành chuyên ngành rất tốt cho sinh viên.

+ Đào tạo sau đại học: năm 2011 đến nay, Viện đã phối hợp với trường ĐHYDHP tổ chức đào tạo cao học chuyên ngành YHB, đến nay đã được 4 khóa với tổng số 15 học viên, đã có 05 BS bảo vệ thành công, chuẩn bị 04 BS sắp tốt nghiệp. Ngoài ra, các GS.TS. của Viện đã hướng dẫn thành công 07 NCS (trong đó có 5 NCS đã bảo vệ luận án tiến sĩ đạt loại giỏi) và nhiều thạc sĩ;

- Hợp tác trong và ngoài nước trong đào tạo: để tăng cường đào tạo và phát triển nguồn nhân lực, Viện đã có các chương trình, dự án phối hợp với các Viện - Trường trong nước và Quốc tế và hiện đang triển khai rất có hiệu quả.

+ Phối hợp với Học viện Quân y, với Viện Vệ sinh dịch tễ trung ương đào tạo cao học, nghiên cứu sinh.

+ Với Viện - Trường Brest trong đào tạo cấp cứu biển và Y học cao áp. Cho đến nay Viện đã có 04 bác sỹ được cử đi đào tạo tại Viện - Trường Brest trong thời gian 01 năm về lĩnh vực y học dưới nước và áp suất cao.

+ Hợp tác với Tập đoàn Y học cao áp HyperbaricHealth trong việc nghiên cứu, đào tạo nhân lực cho lĩnh vực Y học dưới nước và cao áp – một lĩnh vực khá mới mẻ ở Việt Nam cũng được triển khai khá thuận lợi, hiệu quả. Đã có 20 bác sỹ của Viện được tham dự các khóa đào tạo ngắn hạn tại Sydney và Singapore. Việc đào tạo cán bộ sẽ được tiến hành thường xuyên vừa trong nước vừa ở nước ngoài để xây dựng và phát triển chuyên ngành Y học biển còn rất mới mẻ ở Việt Nam.

3. ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC Y HỌC BIỂN TRONG THỜI GIAN TỚI

Để góp phần triển khai thực hiện Đề án 317 của Thủ tướng, việc triển khai công tác đào tạo và phát triển chuyên ngành Y học biển là hết sức cần thiết và cấp bách. Với vai trò là một Viện chuyên ngành của Bộ về lĩnh vực Y học biển, trong thời gian tới, công tác đào tạo của Viện tập trung vào các nhiệm vụ sau:

3.1. Tiếp tục triển khai đào tạo cập nhật, đào tạo định hướng về Y học và y tế biển cho các đơn vị y tế của các tỉnh, thành ven biển, đảo theo Đề án 317, phục vụ xây dựng mạng lưới y tế khu vực biển, đảo. Ưu tiên đào tạo cán bộ giảng dạy cho các bộ môn y học biển, khoa, trung tâm, Viện Y học biển...

3.2. Tập trung hoàn thiện việc xây dựng, đề nghị Bộ Y tế phê duyệt chương trình và triển khai đào tạo bác sỹ chuyên khoa cấp 1, cấp 2 về y học biển. Đảm bảo đến 2020 mỗi cơ sở y tế biển của tỉnh hoặc ngành kinh tế biển phải có ít nhất từ 2 – 3 thạc sĩ hoặc BSCK cấp 1 về y học biển, các cơ sở tuyến dưới phải được phủ bác sỹ chuyên khoa định hướng y học biển.

3.3. Phối kết hợp với Trường đại học Y Dược Hải Phòng trong việc đào tạo chuyên ngành Y học biển cho sinh viên Y. Hoàn thiện và tổng kết chương trình đào tạo thạc sĩ y học biển, tiến tới đào tạo tiến sĩ chuyên ngành Y học biển (khi hội đủ điều kiện).

3.4. Thúc đẩy hợp tác trong nước và nước ngoài về đào tạo dựa trên những hợp tác đã ký và tìm kiếm các đối tác mới theo hình thức tại chỗ hoặc ở nước ngoài.

3.5. Tiếp tục hoàn thiện, triển khai đào tạo chương trình y học biển dành cho sỹ quan boong, chương trình cấp cứu ban đầu trên biển cho thuyền viên, người đánh cá và các lao động biển khác theo Công ước quốc tế.

3.6. Nghiên cứu xuất bản các tài liệu phục vụ giảng dạy cho chuyên ngành Y học biển cho sinh viên đại học và sau đại học, một số sách chuyên đề sâu về lĩnh vực y học biển, sách hướng dẫn cho người lao động biển: an toàn lặn biển, cấp cứu ban đầu trên biển, phòng ngừa tác hại nghề nghiệp biển trong điều kiện biến đổi khí hậu...

3.7. Tập trung xây dựng và phát triển các cơ sở nghiên cứu và đào tạo về y học biển (bao gồm cả xây dựng cơ sở vật chất và nguồn nhân lực) để làm nòng cốt cho việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao nhằm đáp ứng yêu cầu xây dựng và phát triển các bộ môn - khoa y học biển của các trường y dọc theo vùng ven biển, đảo của cả nước.

3.8. Xây dựng chính sách ưu tiên đào tạo nguồn nhân lực cho y tế khu vực biển, đảo: tuyển sinh, kinh phí đào tạo, chính sách sử dụng sau tốt nghiệp.

3.9. Đề xuất tiêu chuẩn cấp chứng chỉ hành nghề của các BS công tác tại vùng biển, đảo cần có chứng chỉ chuyên khoa Y học biển.

3.10. Về cơ sở vật chất: đề nghị Bộ Y tế bổ sung nguồn vốn để Viện mua sắm trang thiết bị cần thiết phục vụ nhiệm vụ công ích, thực hiện tiếp tục các nhiệm vụ đào tạo, nghiên cứu về Y học biển, chăm sóc và bảo vệ sức khoẻ lao động biển, góp phần thực hiện thành công Nghị quyết 9 Hội nghị lần thứ 4 của BCHTWĐ khoá X về Chiến lược biển Việt Nam đến năm 2020 và Đề án 317 của Chính phủ về “Phát triển y tế biển, đảo Việt Nam đến năm 2020”.